

Trygghet, ansvar och respekt på

Klässbols skola 2023-2024

Förskoleklass
Grundskola, åk. 1-6
Fritidshem

Årlig plan mot diskriminering, trakasserier

och kränkande behandling

Innehållsförteckning

Bakgrund	4
Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling	5
Vision	5
Ordlista	6
Skolans arbete – ansvarsfördelning	7
Kartläggning under läsåret 2022/2023	8
Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret 2023 - 2024	11
Övergripande främjande och förebyggande åtgärder	11
Kränkande behandling	12
Trakasserier och sexuella trakasserier	13
Diskrimineringsgrunderna	13
Delaktighet - förankring - information	15
Kompetensutveckling.....	16
Uppföljning och utvärdering	16
Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever	18
Vuxen kränker barn/elev	19
Barn/elev kränker barn/elev	20
Kontakter för mer information	22

Bakgrund

Diskriminering, trakasserier och kränkande behandling är olagliga handlingar. I skolan är trygghet och studiero grundförutsättningar för utveckling och lärande. För att stärka dessa grunder och de rättigheter varje människa har till sin egen okränkbarhet har vi två lagar.

Diskrimineringslagen (2008:567) har till ändamål att motverka diskriminering och på andra sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Lagen omfattar även förbud mot sexuella trakasserier och trakasserier som har samband med diskrimineringsgrunderna. Skolan är enligt lag skyldig att arbeta med aktiva åtgärder för att motverka all form av diskriminering (Kap 2 och 3). Detta arbete ska dokumenteras.

Skollagen (kap 6) anger att kränkande behandling av barn och elever är förbjudet.

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling

Alla skolor ska bedriva ett målinriktat arbete för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En plan för arbetet mot kränkande behandling måste enligt lagen upprättas. Där ska det tydligt framgå vilka insatser skolan gör för att skapa en trygg skola med en god arbetsmiljö för alla.

Det ska även finnas riktlinjer och rutiner som klargör hur verksamheten motverkar samt agerar om diskriminering eller någon form av trakasserier påstås ha inträffat. Här ska det framgå hur skolan bedriver ett fortlöpande arbete med aktiva åtgärder.

Skolans plan ska innehålla en redogörelse för vilka främjande och förebyggande åtgärder som ska påbörjas eller genomföras under läsåret vad gäller diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En uppföljning, utvärdering och analys av dessa åtgärder ska finnas med i planen för efterföljande år.

Arbetet med de aktiva åtgärderna bedrivs på skolan i fyra steg och omfattar kränkande behandling, trakasserier och samtliga diskrimineringsgrunder. Detta sker utifrån ett aktivt och ständigt pågående arbete enligt cirkelmodellen, se nedan.

De fyra stegen som skolans personal ska bedriva

1. Undersöka den egna verksamheten för att upptäcka om det finns risker för kränkning, diskriminering, trakasserier – inklusive sexuella trakasserier – eller repressalier samt andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter. Det kan både vara reella, faktiska hinder och hinder i form av attityder, normer och strukturer.
2. Analysera orsakerna till de risker och hinder som har upptäckts.
3. Åtgärda – genomföra åtgärderna för att förebygga kränkning, diskriminering och trakasserier, detta för att främja lika rättigheter och möjligheter.
4. Följa upp och utvärdera arbetet.

I planen ska det finnas med rutiner för hur man åtgärdar situationer där kränkningar eller trakasserier skett och hur sådana händelser dokumenteras. Det ska tydligt framgå hur ansvaret för olika åtgärder är fördelat mellan rektor och personalen i skolan. Samverkan med elever, vårdnadshavare och personal är obligatorisk och kan ske med representanter från olika grupper.

Vision

På Klässbols skola arbetar vi för att motverka alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Vår målsättning är att ha en god arbetsmiljö där alla bemöts med respekt och känner trygghet, trivsel och arbetsglädje.

Ordlista

Diskriminering

När skolan behandlar någon, elev eller vuxen, sämre än andra på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, funktionsnedsättning eller ålder.

Direkt diskriminering

En person missgynnas genom att han eller hon behandlas sämre än andra.

Indirekt diskriminering: Skolan missgynnar genom att förutsätta att alla bör behandlas lika.

Trakasserier

Handlingar som kränker en annan persons värdighet och som har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Både elever och personal kan göra sig skyldiga till trakasserier.

Sexuella trakasserier

Kränkande handlingar som har sexuell anspelning.

Kränkande behandling

När en persons uppträdande kränker en annan persons värdighet utan att kränkningen har samband med diskrimineringsgrunderna ovan. Kränkningar är ofta ett uttryck för makt eller förtryck.

Kränkningar kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosocial (utfrysning, blickar)
- Texter och bilder (lappar, foto, sms)

Mobbning

När en eller flera personer vid upprepade tillfällen medvetet kränker någon. De som mobbar utövar sin makt över den de ger sig på.

Det är den utsatte eleven som avgör om beteendet eller handlingen är oönskat eller kränkande. Varje elev har rätt att få stöd och bli tagen på allvar. En utredning ska göras och åtgärder vidtas. Elev som deltagit i en utredning om kränkning, trakasserier eller diskriminering får inte utsättas för repressalier.

Skolans arbete – ansvarsfördelning

Det är rektors ansvar att:

- all personal, alla elever och vårdnadshavare känner till att diskriminering, trakasserier och kränkande behandling inte är tillåtet i skolan.
- skolan granskar sin verksamhet för att upptäcka risker för diskriminering, trakasserier och kränkningar.
- det drivs ett målinriktat arbete för att främja ett tryggt klimat och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- en årlig plan upprättas, utvärderas och revideras i samarbete med personal, elever och vårdnadshavare.
- en utredning görs och att åtgärder vidtas om skolan får kännedom om att diskriminering, trakasserier eller kränkningar förekommer.
- se till att skolan har en modell för dokumentation av sådana händelser.

Det är personalens ansvar att:

- följa skolans årliga plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- ifrågasätta och reflektera över de normer och värderingar som förmedlas.
- vara lyhörd för stämningen på skolan och hur det sociala samspelet i klasserna fungerar.
- tillsammans med eleverna ta fram klassens och skolans trivselregler.
- i det vardagliga arbetet prata med eleverna om konfliktlösning och påtala kränkningar.
- åtgärder vidtas när diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling misstänks, anmäls eller upptäcks.
- dokumentera fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.
- följa upp utredda fall av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Personalen i skolan förväntar sig att föräldrar

- påtalar diskriminering, trakasserier och kränkande behandling som förekommer i skolan.
- ställer upp och samarbetar med skolan när det gäller hanteringen av sådana händelser.
- stöttar sina barn att vara goda kamrater.

Personalen i skolan förväntar sig att elever

- påtalar om det förekommer trakasserier eller kränkande behandling i skolan.
- är goda kamrater och följer skolans och klassens ordningsregler.

Vid misstanke om diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling kontakta snarast skolan!

Kontaktpersoner inom skolan

Mentor	0570-821 30
Fritids	0570-821 32
Rektor Anna-Pia Backlund	070- 151 59 48
Skolsköterska Gunilla Kohlström-Fredell	070-225 69 34
Kurator Elin Larsson	070 – 191 27 68
Specialpedagog Christina Danielsson	070-100 08 56
Skolpsykolog nås genom rektor eller specialpedagog	
Skolläkare nås genom skolsköterska	

Kartläggning under läsåret 2022/2023

Eleverna i åk.1 – åk.6 har under läsåret gjort den kommungemensamma grundskolenkäten. Detta är en årlig kartläggning för att upptäcka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling på skolan.

Eleverna i förskoleklass – åk.6 har en gång per läsår fyllt i Klässbols skolas trygghetsenkät. Varje elev har då individuellt svarat på frågor som berör trivsel och trygghet i klassen och på skolan.

Den kommungemensamma fritidsenkäten genomförs vartannat år och har inte genomförts under läsåret. Fritidsenkäten besvaras av elevernas vårdnadshavare.

Eleverna i förskoleklass – åk.6 har i klassen och på fritids pratat om trygghet och på en karta markerat otrygga platser i skolan och på fritids.

Eleverna i förskoleklass – åk.6 har på klassråd och elevråd haft möjlighet att framföra sina åsikter om trivseln på skolan.

Pedagogerna i förskoleklass – åk.6 och på fritids har lyft aktuella frågor vid arbetslagsmöten, EHT-möten samt i det systematiska kvalitetsarbetet utvärderat läsårets arbete kring normer och värde. Vid utvecklingssamtal har mentor stämt av med eleverna om trivsel och mående i klassen och på skolan.

Skolsköterskan har haft hälsosamtal med alla elever och vårdnadshavare i förskoleklass, åk.2 och åk.4.

Sammanfattning av svaren på enkäter

Enkät som genomförts med samtliga grundskoleelever i kommunen, nov. 2022

Nedan visas svaren för Klässbols skolas elever i november 2022 i en jämförelse med svaren från höstterminen 2019 - 2021. År 2022 är det 91 av skolans 110 elever som svarat. De procentvärden som anges är den andel av eleverna som svarat att påståendet stämmer helt/stämmer till stor del.

Klässbols skola	2019	2020	2021	2022
Jag trivs bra i skolan	88,8	88	90	95,6
Jag har arbetsro på lektionerna	56,5	65,7	81,2	67,1
Jag känner mig trygg i skolan	91,3	91,2	98,2	91,2
Jag har vänner i skolan	97,8	94,1	96,6	95,6

Tabell 1

Källa: Arvika kommuns grundskoleenkät

Enkät som genomförts på Klässbols skola, maj 2022

Nedan visas svaren för Klässbols skolas elever i en jämförelse med svaren från vårterminen 2020-2023. År 2023 är det 93 av skolans 110 elever som svarat. De procentvärden som anges är den andel av eleverna som svarat att påståendet stämmer helt/stämmer till stor del.

Klässbols skola	2020	2021	2022	2023
Jag trivs bra i skolan	77,8	87,9	87,4	92,5
Jag har arbetsro på lektionerna	44,5	66,6	68,1	73
Jag känner mig trygg i skolan	--	--	91,4	86
Jag har vänner i skolan	92,6	96,3	95,3	94,5

Tabell 2

Källa: Klässbols skolas trivselenkät

Enkät som genomförts på Spångens fritids, nov. 2021

Nedan redovisas resultaten från år 2021 i den kommungemensamma enkätundersökningen där samtliga fritids i Arvika kommun har deltagit. Enkäten genomförs vartannat år och genomfördes inte under läsåret 22/23. Enkäten besvaras av elevernas vårdnadshavare. Svaren från Spångens fritids är från november 2021 i jämförelse med svaren från höstterminen 2019. Svarsfrekvensen för höstterminen 2021 var 44 vårdnadshavare. De procentvärden som anges är den andel vårdnadshavare som svarat att påståendet stämmer helt/stämmer till stor del.

Spångens fritids	2019	2021
Jag känner mig trygg när jag lämnat mitt barn	90	97,7
Jag upplever att mitt barn trivs och känner sig trygg på fritids	90	95,5
Kommunikationen med personalen är bra	100	90,9
Mitt förtroende för personalen är stort	90	88,6

Tabell 3

Källa: Spångens fritids enkät

Sammanfattning av markering av otrygga platser

De platser som eleverna från förskoleklass – åk.6 och på fritids i början av höstterminen 2022 anger som otrygga är; skogen och då speciellt vindskyddet, lekplatsen, kompisgungan, fotbollsplanen, skolgården och omklädningsrummen. Rastvakter och vikarier har informerats om de platser som eleverna har angett som otrygga.

Analys av förskoleklassens, grundskolans och fritids kartläggning samt åtgärder under läsåret

De procentvärde som anges i enkätsvaren är den andel av eleverna som svarat att påståendet stämmer helt/stämmer till stor del. Den kommungemensamma enkäten som genomfördes i november indikerar att eleverna upplever att trygghet och arbetsro har försämrats något sedan förra läsåret. Resultatet från Klässbols skolas egen trivselenkät som genomfördes i maj indikerar att eleverna upplever av arbetsro har ökat något men att tryggheten har minskat något jämfört med föregående läsår. Mentorer följer upp enkätsvaren i respektive klass. Enkäten för Klässbols fritids Spången genomförs vartannat år och har inte genomförts läsåret 22/23.

Fokusområden för Klässbols skola läsåret 22/23 var ökad måluppfyllelse i alla ämnen och specifikt i kärnämnen, relationsstärkande arbete, fokus på studiero, tillgänglig lärmiljö samt språkbruk. Relationsstärkande arbete med gemensamma aktiviteter på skolan eller i fadderklasser har genomförts under läsåret. Enkätsvaren från den kommungemensamma enkäten samt Klässbols skolas enkät visar inte ett entydigt resultat kring om eleverna upplever att studieron har ökat jämfört med föregående läsår men i samtal med undervisande lärare upplevs studieron ha förbättrats i samtliga klasser. Även i det systematiska kvalitetsarbetet framkommer det att studieron på lektionerna har förbättrats. Det har även varit nolltolerans och direkta tillsägelser vid ovårdat språk i förskoleklass-åk.6. Att arbeta för att förbättra språkbruket är även något som varit aktuellt på fritids.

Alla på skolan och på fritids har tagit avstånd ifrån diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Alla kränkningar och konflikter som har kommit till personalens kännedom har föranlett omedelbara åtgärder. I början av höstterminen skickades skolans ordningsregler och en konsekvenstrappa om ordningsreglerna inte följs hem.

Under vårterminen har alla pedagoger i grundskola och fritids haft fortbildning i "Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer". Under läsåret 22/23 fortsatte implementeringen av Lgr 22. I Lgr 22s inledande delar har det kommit nya formuleringar kring sexualitet, samtycke och relationer och annat värdegrundsarbete. Dessa delar har pedagoger i grundskola diskuterat tillsammans med personal på andra skolor. Skolpersonalen har även tillsammans med personal från andra skolor jobbat med häftet "Se, förstå och förändra" för att motverka könsskillnader i skolresultatet. Dessa fortbildningar har bidragit till diskussioner kring ökad måluppfyllelse, ökad studiero, tillgänglig lärmiljö och förbättrat språkbruk.

Klässbols skolas elevråd har under läsåret bestått av två elevrepresentanter från förskoleklass – åk.6 samt en pedagog. Eleverna från åk.6 har hållit i elevrådet och varit ordförande och sekreterare. Det har genomförts elevråd vid sju tillfällen. Frågor som har behandlats i elevrådet har handlat om elevernas synpunkter på hur utemiljön kan förnyas, omklädningsrummen kan göras tryggare, matsituationen kan förbättras etc. Matbispisningens personal har varit med vid ett elevråd och klasserna har då haft möjlighet att ställa frågor och komma med önskemål om skolmaten.

Skolsköterskan har haft hälsosamtal med elever och vårdnadshavare i förskoleklass, åk.2 och åk.4 och mentorerna har haft utvecklingssamtal med alla elever och vårdnadshavare i förskoleklass – åk.6. Under dessa samtal har bl.a. elevers mående, trivsel och trygghet i skolan och fritids tagits upp.

De platser eleverna har markerat som otrygga är i stort sett samma som förra läsåret och mestadels utomhus. Inomhus är det omklädningsrummen som eleverna markerat som en otrygg plats. Det är viktigt att rastvakter och vikarier får kännedom om vilka platser eleverna upplever som otrygga.

Åtgärder som fått positiv effekt för trivseln och tryggheten:

Skolan och fritids har i det förebyggande arbetet aktivt jobbat för att alla elever ska känna trygghet och trivsel på skolan. Alla kränkningar och konflikter som har kommit till personalens kännedom har föranlett omedelbara åtgärder och i början av höstterminens skicka skolans ordningsregler och konsekvenstrappa hem. Att vårdnadshavare och elever vet om skolans ordningsregler och konsekvenstrappa har medfört ett lugnare klimat och lugnare elevgrupper på skolan och fritids. Även kamratskap och studiero på lektionerna har därmed förbättrats.

Även det återupptagna arbetet med fadderklasser och gemensamma aktiviteter på skolan som t.ex. skoljogg och påskpromenad har bidragit till ökad trivsel och trygghet på skolan. Arbetet med att hitta tillfällen för gemensamma aktiviteter fortsätter. Viktigt att hitta bra samarbetsformer med föräldraföreningen.

Kartläggningen visade också att följande åtgärder inte har gett någon effekt eller behöver utformas på ett annat sätt:

Under läsåret 22/23 har språkbruket uppmärksammats av pedagoger som jobbar i skolan och fritids. Skolan och fritids har bemött elevernas språkbruk och kontinuerligt arbetat för att medvetengöra eleverna om att deras språkbruk har betydelse. Det har varit nolltolerans och direkta tillsägelser vid ovårdat språk något som kommer kvarstå även nästa läsår.

Utemiljön/skolgården är ett område där både elever och personal ser förbättringsmöjligheter. Skolgården har klasserna tagit upp vid ett flertal gånger i klassråd/elevråd och har då önskemål om t.ex. mer uteleksaker, förbättrad fotbollsplan, innebandyplan, få Kingplanens linjer i fyllda,

sittbänkar, rutschkana och fler gungor. I samband med att förskolan Bäcklekens ombyggnad blir klar ska även skolans utemiljö ses över.

Under läsåret 2023-2024 ska Klässbols skola och Spångens fritids lägga extra fokus på ökad måluppfyllelse och arbeta med ledarskap och relationsskapande för att öka trygghet och måluppfyllelse i skolan och på fritids.

Mål samt främjande och förebyggande åtgärder för läsåret 2023 - 2024

Med utgångspunkt från utvärderingen och analysen av föregående års arbete samt kartläggningen revideras målen och nya åtgärder bestäms för årets plan.

Mål

- Elever ska känna sig trygga i att all personal aktivt ingriper, åtgärdar och följer upp, så snart någon form av diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling upptäckts eller anmälts, d.v.s. nolltolerans.
- Vi har en god arbetsmiljö, där alla bemöts med respekt, känner trygghet, trivsel och arbetsglädje. Alla använder ett respektfullt och vårdat språk.
- All personal ska veta hur de ska agera vid upptäckt av diskriminering/trakasserier/kränkande behandling.
- Vi ska i de årliga enkätsvaren från eleverna kunna se en positiv utveckling, vad gäller deras svar om trygghet, trivsel, arbetsglädje och arbetsklimat.
- Vi ska under året bygga upp en samlad bild av hur det främjande och förebyggande arbetet som görs på skolan ser ut, för att inför nästa läsår kunna utveckla det vidare.

Övergripande främjande och förebyggande åtgärder

Skolnivå

- Skolan har ett gemensamt, aktivt och reflekterande förhållningssätt till de normer och värderingar som den förmedlar genom sin organisation och undervisning.
- Diskussioner förs inom personalgruppen för att enas om tolkning av regler, påföljder samt hur och när man ska agera i olika situationer.
- Närvarande och engagerade vuxna i skolan.
- Trygghetsfrågor som stående punkt på arbetslagsmöten.
- Gemensamt ta fram skolans ordningsregler vid terminsstart. Uppföljning på klassråd och beslut på elevråd. Om ordningsreglerna inte följs vidtar skolan åtgärder.
- Personalen i EHT-teamet finns vid behov med som handledare och stöd för lärarna och övrig personal. Detta för att skapa en samsyn kring förhållningssätt, arbetsmetoder och strategier för elever i behov av särskilt stöd.

Gruppnivå

- Personalen tar tillfällen i akt och bemöter elevernas attityder och värderingar.
- Samarbetsövningar: Ge eleverna exempel och modeller på när/hur man visar respekt och tar hänsyn samt hur de kan använda det i praktiken, t.ex. på raster och i konfliktsituationer.
- Trygghetsfrågor diskuteras regelbundet på klassrådet och förs vid behov vidare till elevrådet.

- Gemensamt framtagna ordningsregler för klassen. Dessa följs kontinuerligt upp på klassråden.
- I den dagliga verksamheten med eleverna finns det med moment som tar upp värdegrundsfrågor.
- Exempel på metoder som används för att stärka gruppen/klassen: värderingsövningar, samtal, temaarbete, rollspel, trygghetsövningar, diskussioner kring rättigheter och skyldigheter, massage, etc.

Individnivå

- Elevsamtal, enskilt eller i smågrupper.
- Genom samtal stärka enskilda elever, positiv förstärkning.
- Uppmärksamhet på situationer där elever kan riskera att känna sig uteslutna eller kränkta på annat sätt.
- En fungerande dialog mellan skola-hem-skola.
- Samtal med berörda elever då kränkningar förekommer, samt dokumentation, kontakt med vårdnadshavare, fylla i blankett om kränkande behandling/trakasserier/diskriminering, samt stöd från elevhälsoteamet.
- Pedagogerna kan utifrån behov och önskemål boka tid med personal från elevhälsoteamet för att få stöd och handledning i det sociala arbetet med elever och föräldrar.

Ansvar: Rektor och all personal

Kränkande behandling

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan granskar varje läsår rutiner på skol- grupp- och individnivå för att upptäcka och se om de kan innebära risk för kränkningar av elever.
- Diskussioner med eleverna förs om de sociala mediernas betydelse vad gäller risk för kränkningar, d.v.s. vilket ansvar var och en har för det som skrivs och vilka bilder som publiceras.
- Personalen är medveten om sin betydelse som förebild genom sitt förhållningssätt och agerande.
- Skolan arbetar på olika sätt med begrepp ur Lgr 11, såsom demokrati, mänskliga rättigheter, respekt, ansvar med mera
- Ett förebyggande arbete med språkbruket sker i klasserna.
- Personalen arbetar med socialt emotionellt lärande i klassrummet som syftar till att alla ska känna sig lika värda. Detta ska ske under hela skoldagen.
- Skolans personal har nolltolerans mot alla former av kränkningar och ingriper genast. Det här gäller även om personalen får kännedom om kränkningar som förekommer på fritiden inom de sociala medierna, då det påverkar elevens/elevernas skolsituation.
- Personalen är lyhörd och tar elevernas signaler på allvar.
- Alla klasser diskuterar i början av höstterminen vilka ordningsregler som ska gälla på skolan, med speciell inriktning mot diskriminering och kränkande behandling. De följs sedan upp i elevrådet där reglerna slutligen bestäms. Även lokalvårdare, kökspersonal och vaktmästare görs delaktiga i arbetet.
- Det förs ett medvetet arbete och en kontinuerlig information mellan personalen för att skapa en gemensam grundsyn kring regler och bemötande av elever, i de fall man behöver ingripa.

- En kontinuerlig dialog förs med eleverna för att tydliggöra vad som är viktigt på rasterna och lektionerna för att alla ska trivas.
- Angripa språkbruket utifrån vad som upplevs som kränkningar. Diskutera och synliggöra jargonger elever emellan. Personalen ingriper omedelbart om en elev visar tråkig jargong eller attityd.
- Arbeta med att stärka eleverna så maktstrukturer och hierarkier inte får möjlighet att utvecklas. Ibland styr personalen gruppindelningar för att inte ge utrymme för uteslutningar. Personalen är särskilt uppmärksam på faran för gruppbildning och andra oönskade effekter, till exempel när eleverna står i led.
- Konflikter bearbetas enskilt, i grupp och tillsammans med föräldrar, utifrån situationen. Bedömningen när föräldrar ska kontaktas görs av läraren, till exempel när föräldrar och lärare behöver ha gemensamma strategier.
- Tydlighet mot eleverna och en medveten träning för att få ljudnivån i klassrum, matsal, idrottshall och korridorer på en lagom nivå.
- Sträva efter att organisera rastvärdssystemet effektivt och med genomtänkta lösningar, till exempel rastvärdar både på framsidan och baksidan av skolbyggnaden och på de ställen där elever har upplevt sig otrygga (se sammanställning av trygghetsenkät).
- Uppmuntra barnen till nya kontakter för att lösa upp olika gruppkonstellationer.

Ansvar: All personal

Trakasserier och sexuella trakasserier

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan har en nolltolerans vad gäller trakasserier, såväl sexuella som sådana med hänsyftning till diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.
- Personalen för diskussioner med eleverna om språkbruk som kan uppfattas som trakasserande och har sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Diskrimineringsgrunderna

Kön

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolan ska skapa förutsättningar för eleverna att kunna utveckla sina förmågor och intressen utan att begränsas av stereotypa könsroller.
- Genusperspektivet ska finnas med i alla beslut som rör skolans organisation och verksamhet.
- En medveten fördelning av "taltid" för att ge flickor och pojkar samma förutsättningar.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film, läsa böcker etc.

Ansvar: Rektor och all personal

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Alla elever skall bemötas med respekt oavsett elevens känsla av könsidentitet.
- All verksamhet på vår skola ska genomsyras av ett genusperspektiv för att öka jämställdheten.
- Om någon elev inte identifierar sig som flicka eller pojke eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön bemöts det med förståelse och respekt. Samtal och reflektioner med eleverna ska ske i naturliga sammanhang.
- Oavsett om man är pojke eller flicka har man rätt att välja aktivitet efter intresse. Eleverna får exempel genom att titta på film och läsa böcker.

Ansvar: All personal

Etnisk tillhörighet

Främjande och förebyggande åtgärder:

- All personal medverkar till att utveckla barnens och elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och förmåga att ta ansvar för andra människor.
- Tolk används vid samtal och möten.
- All personal tar tillfällen i akt och bemöter elevernas attityder och föreställningar runt etniska likheter och olikheter, demokrati och jämlikhet.
- Tydliggöra via tolk för föräldrar med utländsk härkomst vad skolan har för förväntningar på elevernas skolgång.

Ansvar: All personal

Religion eller annan trosuppfattning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- I det vardagliga arbetet bemöts elevers frågor och funderingar, till exempel om olika trosuppfattningar.
- Uppmärksamma och arbeta med mångkultur och de högtider som våra elever firar.

Ansvar: All personal

Funktionsvariation

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Planera och anpassa skolans lokaler och verksamhet efter de olika behov som finns för elever och vårdnadshavare med funktionsvariation.
- Vårdnadshavare med funktionsvariation ska ges samma möjligheter som övriga vårdnadshavare att besöka skolan och delta i anordnade aktiviteter.
- Arbeta med att öka kunskapen hos elever och personal om olika funktionsvariationer. Ha en förståelse om vikten av ett bra bemötande.
- Anpassa arbetssätt och material utifrån elevernas behov.
- Inom varje klass ordna aktiviteter där man kan få känna på några förutsättningar för olika funktionsvariationer.
- Planera in och ge pauser till elever som har stort rörelsebehov.

Ansvar: Rektor och all personal

Sexuell läggning

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Arbeta för ökad förståelse, respekt och acceptans för olika sexuella läggningar.
- Diskussioner om olika familjebildningar tas upp i klasserna i naturliga sammanhang.
- Samtal och reflektioner med eleverna kring deras bruk av ord med sexuell anspelning.

Ansvar: All personal

Ålder

Främjande och förebyggande åtgärder:

- Skolans lokaler och skolgård är till för alla oavsett ålder.
- Nyanlända elever skolplaceras utifrån ålder och social mognad.

Ansvar: Rektor och all personal

Delaktighet - förankring - information

Augusti/september

- Planen för läsåret 2023-2024 presenteras för eleverna.
- Arbetet mot målen och med åtgärderna för läsåret planeras av personalen och elevernas tankar och förslag tas tillvara.
- Planen för läsåret 2023-2024 presenteras vid första föräldramötet under höstterminen 2023 och läggs ut på skolans webbplats.

November

- Den kommungemensamma elevenkäten genomförs med förskoleklass – åk.6. Fritidshemmet genomför vartannat år sin trivselenkät. Uppföljning och eventuella justeringar görs i planen.

Maj

- Klässbols skolas trivselenkät genomförs.

Juni

- Vid en pedagogisk konferens eller PKU-dagar i juni granskas läsårets arbete. Med utgångspunkt från enkäterna, olika kartläggningar och den dokumentation som finns analyseras och utvärderas samtliga mål i planen, samt hur arbetet har fungerat på organisations-, grupp- och individnivå. Nya mål och åtgärder diskuteras. Utvärderingsfrågorna i planen används som stöd.
- Samtal med eleverna klassvis om mål och åtgärder för kommande läsår. Elevernas synpunkter och förslag tas tillvara, enskilda såväl som elevrådets.
- Gemensamma mål, förebyggande och förhindrande åtgärder för läsåret dokumenteras i skolans *Kvalitetsarbete* och är ett underlag för den revidering som görs i början av nästa läsår.

Under läsåret följs arbetet kring den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* kontinuerligt upp i samtliga klasser och vid elevråd. Detta för att säkerställa att alla elever

behandlas lika och att elevernas åsikter tas tillvara. Skolans likabehandlingsarbete följs även regelbundet upp på Elevhälsoteamets möten under hela läsåret.

Vårdnadshavare har möjlighet att kontinuerligt lämna synpunkter på planen och på arbetet med likabehandling, till rektor, ansvarig mentor eller till elevhälsoteampersonal. Exemplar av den *Årliga planen mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling* ska finnas i skolans krisplan samt i varje klassrum. Planen finns även utlagd på skolans hemsida.

Ansvar: Rektor, klasslärare, specialpedagog och EHT-team

Kompetensutveckling

Under läsåret kommer skola och fritids arbeta med kommunövergripande fokusområden som "Måluppfyllelse i matematik, svenska och engelska", "Skillnad i måluppfyllelse för pojkar och flickor", "Normer och värdegrund och social hållbarhet" och "Ledarskap och relationsskapande".

Uppföljning och utvärdering

September/oktober

- Vid höstterminens start diskuterar alla klasser och fritids vilka platser främst utomhus som eleverna anser vara otrygga. De platserna markeras individuellt eller gemensamt på en karta. Resultatet jämförs med vilka platser eleverna ansåg otrygga förra läsåret.
- Vid utvecklingssamtal görs en avstämning kring varje elevs mående, enskilda föräldrars synpunkter tas tillvara.

November

- Alla elever svarar på en kommunövergripande enkät med frågeställningar runt likabehandling, trygghet och inflytande i skolan. Svaren sammanställs centralt och skickas till skolan för vidare analys och eventuella åtgärder på skolan.
- Vartannat år svarar vårdnadshavare till elever på fritids på en kommunövergripande enkät med frågeställningar kring likabehandling, trygghet och inflytande på skolan. Svaren sammanställs centralt och skickas till skolan för vidare analys och eventuella åtgärder på skolan.

April

- Vid vårterminens utvecklingssamtal samlas föräldrars synpunkter in och tas tillvara.

Juni

- Alla elever svarar på Klässbols skolas trygghetsenkät. Vid behov görs intervjuer och kartläggningar. Svaren analyseras och utvärderas i arbetslagen.
- Arbetslagen gör en bedömning av måluppfyllelse och en utvärdering av planens främjande och förebyggande åtgärder samt diskuteras vilka främjande och förebyggande åtgärder som ska prioriteras kommande läsår. Arbetet är en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Dokumentation

En uppföljning/utvärdering ska leda fram till: Vilka åtgärder som har varit bra, fungerat och vad som behöver förbättras. Vad som har gjorts och vad som planeras. Hur man har samverkat med elever och personal.

När åtgärder sätts in under en begränsad tid ska det alltid finnas en dokumenterad tidsplan, d.v.s. när åtgärden har påbörjats och när den har avslutats.

Skolsköterska, kurator och skolpsykolog dokumenterar i ELSA och PMO. Händelser som berör personalens arbetsmiljö dokumenteras i Stella. Kränkingsärenden för elever ska dokumenteras digitalt i "Visma Draftit".

Ansvarig: Rektor och all personal

Stödfrågor vid utvärderingen av planens mål och åtgärder

- Har vi nått vårt mål?
- Har åtgärderna genomförts? (Om inte: Varför och vem bär ansvaret?)
- Vilka åtgärder planeras men har ännu inte vidtagits?
- Åtgärder som gett positiv effekt. Vad var bra?
- Vilka åtgärder behöver förbättras? Hur?
- Har vi använt resurserna rätt?
- Hur har samverkan skett?

Frågeställningar som undersöker skolans verksamhet

- Har nya risker och hinder uppmärksammats vid utvärderingen och vilka nya åtgärder behöver göras?
- Har risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling framkommit i kommunens grundskoleenkät?
- Har några konkreta händelser inträffat som kan upplevas som diskriminering trakasseri eller kränkande?
- Förekommer repressalier?
- Har diskriminering, trakasseri eller kränkande behandling uppmärksammats av elev- eller lärarorganisationer?
- Granska riskerna för diskriminering, trakasseri och kränkning utifrån organisationsnivå: Resursfördelning, lokaler, utemiljö, personella resurser granskas på arbetslagsträffar, APT, EHT och klasskonferenser. Riskerar skolan, genom sin organisation, att diskriminera elever och föräldrar direkt, indirekt, genom bristande tillgänglighet eller genom handlingar som kan upplevas som instruktioner till diskriminering eller repressalier? Granskas mot diskrimineringsgrunderna.
- Granska riskerna för diskriminering, trakasserier och kränkningar utifrån gruppnivå och individnivå: Elevernas upplevelser och synpunkter fångas upp vid gruppintervjuer, enkätfrågor, samtal med elever, elevråd. Upplevelser och synpunkter fångas upp vid utvecklingssamtal.
- Förekommer beteenden från vuxnas sida som kan upplevas som diskriminering, trakasserier eller kränkningar?

Frågeställningar som analyserar skolans verksamhet

- Vilka risker har framkommit?
- Vad är orsaken till riskerna?
- Hur kan riskerna minimeras? Vilka åtgärder behöver göras?

- Vad är orsaken till händelser som upplevts som diskriminering, trakasserier eller kränkningar? Hur har de följts upp? Och hur kan de förebyggas i fortsättningen?

Framåt

- Hur använder vi oss av våra erfarenheter i kommande läsårs "Årlig Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling"?

Uppmärksamma – utreda – dokumentera – åtgärda och följa upp diskriminering, trakasserier och kränkande behandling mellan elever

Allmänna rutiner för att uppmärksamma:

- Trygghetsfrågor tas upp inom arbetslagen.
- Trygghet och trivsel tas upp på utvecklingssamtalen.
- Regelbundna samtal med enskilda elever i klasserna.
- Enkäter.
- Uppmärksamhet inför förändrat beteende.
- Dokumentation och kartläggning.
- Dialog med hemmen.
- Frånvarostatistik med uppföljning.

Ansvar: All personal

Vuxen kränker barn/elev

Om en vuxen utsätter ett barn/en elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När en vuxen kränker ett barn eller en elev ska man som kollega och/eller chef reagera och påtala hur man upplevde situationen.
2. Ansvarig rektor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits i den akuta situationen. Rektor meddelar huvudman.
3. I en situation där kränkning misstänks eller har förekommit börjar rektor att utreda genom att ta reda på fakta kring vad som har hänt. Rektor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat.
4. Samla ytterligare fakta kring kränkningarna genom att låta den kränkte berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?
5. Händelsen/händelserna utreds genom att den eller de som kränker berättar vad som hänt. Skolans syn på kränkningar klagörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att kontroller kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.
Blanketten "Dokumentation av kränkande behandling" påbörjas och fylls på efterhand.
6. Elevernas vårdnadshavare informeras snarast om samtalen. Beroende på elevernas ålder och mognad, vem som leder samtalen, vad som hänt och hur akut händelsen är informeras vårdnadshavarna före eller efter samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.
7. Ansvarig rektor utreder händelsen och avgör hur uppföljningen ska se ut.
8. Uppföljning sker de närmaste dagarna samt åter efter ca två veckor. Ansvarig rektor dokumenterar uppföljningen av händelsen i den påbörjade blanketten samt beslutar och dokumenterar när ärendet är avslutat. Dokumentationen skickas till huvudman.
9. Den kränkte kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, till exempel i form av samtal.
10. Den eller de som kränkt behöver också följas upp och samtalas med under en period.
11. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta sker genom att rektor alltid informeras och diskussion om beslut tas. Detta innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till Lärande och stöds verksamhetsledning och utskott, diskussion eller anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Barn/elev kränker barn/elev

Om barn/elev utsätter barn/elev för trakasserier, sexuella eller med hänsyftning till någon av diskrimineringsgrunderna gäller samma rutiner.

1. När skolan får kännedom om att en kränkning skett ska omedelbart åtgärder vidtagas. Ansvarig lärare/mentor meddelas om vad som hänt och vilka åtgärder som vidtagits. Ansvarig lärare/mentor pratar med såväl den som utsatts som med den som utförde kränkningen och gör klart att detta inte får förekomma samt vilka följderna blir om beteendet fortsätter. Den som blivit kränkt ges budskapet att skolans vuxna kommer att sätta stopp för kränkningarna samt att det inte är den kränktes fel att kränkningarna inträffat. Rektor informeras och meddelar huvudman. Mentor informerar berörda elevens vårdnadshavare om det inträffade och vilka åtgärder som kommer att vidtas.

2. Den/de som fått rektors uppdrag att utreda börjar med att ta reda på fakta kring vad som har hänt genom att låta den kränkte berätta. Anteckna gärna uttryck och händelser. Exempel på frågeställningar är: Vad har hänt? Hur har den kränkte blivit utsatt? Vem kränker? Vem är ledaren? Var sker kränkningarna? När sker kränkningarna?

Blanketten "Dokumentation av kränkande behandling" påbörjas och fylls på efterhand.

3. Den eller de som kränker berättar vad som hänt, en i taget och så nära i tid som möjligt. Skolans syn på kränkningar klagörs tydligt. Skolan accepterar inte någon form av kränkningar. Alla kränkningar måste omedelbart upphöra. Fråga gärna: "Vad kan du göra för att kränkningarna ska upphöra?" Samtalet bör avslutas med att skolan aldrig kommer att acceptera kränkningar och att uppföljning kommer att ske så att kränkningarna verkligen upphör. Förnyad samtalstid bör bokas in för uppföljning.

4. Berörd personal inom skolan informeras och vid behov elevhälsoteamet.

5. Elevernas vårdnadshavare informeras fortlöpande om samtalen. Ju yngre eleverna är, desto viktigare är det att vårdnadshavarna informeras om samtalen i förväg. Det är också extra viktigt att informera vårdnadshavarna i förväg om den/de som genomför samtalen är personer som eleverna inte känner särskilt väl.

6. Om vårdnadshavaren har synpunkter på skolans hantering av ärendet ombeds de kontakta huvudman, i det här fallet skolchefen.

7. Den kränkte och de som kränkt kan behöva extra stöd under längre eller kortare tid, till exempel i form av samtal med kurator eller skolsköterska.

8. Uppföljning sker dagen därpå och de närmaste dagarna samt regelbundet tills kränkningarna upphört. Kontinuerlig kontakt med berörda vårdnadshavare. Händelsen dokumenteras fortlöpande. När ärendet är avslutat skickas dokumentationen till huvudman.

9. Om kränkningarna inte upphör är det viktigt att gå vidare utan dröjsmål. Detta beslut tar rektor, vilket innebär att rektor kopplas starkare till utredning och åtgärder. De åtgärder som då skall övervägas är anmälan till socialtjänsten och/eller kontakter med polisen.

Dokumentation av kränkande behandling/diskriminering/trakasserier

Ärendet anmält av	Ansvarig handläggare i ärendet
Den kränkte/diskriminerade elevens namn	Personnummer
Skola/förskola/fritidshem	Klass/avd Anmälningdatum

	Beskrivning av händelsen:
	Rektor informerad Datum:
	Huvudman informerad Datum:
	Tillbudsrapport inlämnad <i>(vid fysisk skada)</i> Datum:

	Information har skett till berörda (personal, EHT, kamrater)	Datum:
1		
2		
3		
4		
5		

Datum för samtal med berörd elev (samt ev anteckningar)

Datum för samtal med övriga inblandade (namn + ev anteckningar)

Datum för kontakt med vårdnadshavare (samt ev anteckningar)

	Åtgärdsprogram har upprättats Datum:
	Åtgärdsprogram har inte upprättats

Datum för uppföljning (ange med vem/vilka)

	Ärendet är avslutat	Datum:
	Ärendet överlämnas till polis eller socialtjänst	Datum:

Blanketten samt övrig dokumentation arkiveras av rektor. Kopia (inkl alla anteckningar) lämnas till LoS exp.

Kontakter för mer information

Barn- och elevombudet

Barn- och elevombudet finns på Skolinspektionen och ska hjälpa elever i frågor om kränkande behandling i skolan. Hit kan man vända sig för att få råd, stöd och hjälp.

Adress: Box 23069, 104 35 Stockholm
Tfn: 08-586 080 00, vardagar kl 09.00-12.00.
E-post: beo@skolinspektionen.se
Webbplats: beo.skolinspektionen.se

I Sverige har alla barn och ungdomar under 18 år en egen ombudsman som arbetar för deras rättigheter. Barnombudsmannen informerar om barnkonventionen, följer hur den fungerar i samhället, samt föreslår ändringar i lagar och regler.

Adress: Box 22106, 104 22 Stockholm
Tfn: 08-692 29 50
E-post: info@barnombudsmannen.se
Webbplats: barnombudsmannen.se

**Diskriminerings
ombudsmannen**

DO är en statlig myndighet som arbetar mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter i samhället.

Adress: Box 4057, 169 04 Solna
Tfn: 08-120 20 700
E-post: do@do.se
Webbplats: do.se